Η σύγχρονη κρίση από εκκλησιαστικής πλευράς (Σεβ. Μητροπ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου Ιερόθεος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 21 Ιουνίου, 2010

Στήν σύγχρονη ελληνική κοινωνία γίνεται ευρύτατος λόγος γιά τήν οικονομική κρίση μέ όλα τά αποτέλεσματα τά οποία δημιουργεί στόν λαό. Γράφονται άρθρα, γίνονται αναλύσεις γιά νά αντιμετωπισθούν τά αιτία τής οικονομικής κρίσης καί νά ευρεθούν λύσεις γιά τήν αντιμετώπισή της. Συγχρόνως παρατηρείται μεγάλη ανασφάλεια καί αγωνία στούς ανθρώπους καί κυρίως στίς ευπαθείς ομάδες τού πληθυσμού, πού έχουν νά αντιμετωπίσουν ποικίλα προβλήματα στήν οικογένειά τους καί τήν εργασία τους.

Η πλειονότητα τών ανθρώπων εστιάζει τήν οικονομική κρίση σέ **τρία βασικά αίτια**, ήτοι τούς **πολιτικούς άρχοντες**, οι οποίοι ή δέν διέβλεπαν τόν κίνδυνο ή δέν είχαν τό θάρρος νά τόν αντιμετωπίσουν, επειδή φοβούνταν τό λεγόμενο πολιτικό κόστος, τούς **συνδικαλιστές**, αφού ο καθένας από αυτούς ενδιαφερόταν αποκλειστικά καί μόνον γιά τήν διατήρηση τών κεκτημένων κάθε ομάδας καί τήν αύξησή τους, μέ αποτέλεσμα νά μή βοηθούν στήν επίλυση αυτών πού επρόκειτο νά έλθουν καί τούς **διαμορφωτές τής κοινής γνώμης** πού χάριν τής ακροαματικότητας καί θεαματικότητας βοηθούσαν ή προέβαλλαν έντονα καί σχολίαζαν θετικώς τίς αντιδράσεις κάθε συντεχνιακής ομάδας καί διαμόρφωναν ανάλογα τήν κοινή γνώμη, μέ αποτέλεσμα νά μή διορθώνωνται τά κοινωνικά πράγματα.

Μέσα σέ αυτήν τήν ανάλυση οπωσδήποτε βρίσκονται μεγάλα ποσοστά αληθείας, αλλά στό βάθος καί τών τριών αυτών παραγόντων κρύβεται τό πολιτικό σύστημα τό οποίο δέν μπόρεσε νά αντιδράση σωστά. Είναι δέ γνωστόν ότι ηγέτης (θρησκευτικός-πολιτικός-κοινωνικός) είναι εκείνος πού δέν άγεται καί φέρεται από τά γεγονότα-φαινόμενα, αλλά τά καθορίζει, πηγαίνοντας μπροστά, παρά τό κόστος πού ενδεχομένως θά έχη. Ηγέτης δέν είναι αυτός πού ακολουθεί τίς δημοσκοπήσεις καί ενεργεί αναλόγως, αλλά αυτός πού προβλέπει τά γεγονότα, τίς κρίσεις πού έρχονται καί θυσιάζεται ο ίδιος γιά τήν διόρθωσή τους.

Γιά παράδειγμα ο Χριστός δέν ακολουθούσε τίς επιθυμίες τού λαού νά αναδειχθή ένας εθνικός ηγέτης, τίς οποίες εγνώριζε, γιατί τότε δέν θά έκανε τό μεγάλο Του

έργο, αλλά προτίμησε νά σταυρωθή Αυτός γιά νά αντιμετωπίση τά βασικά προβλήματα τού λαού πού είναι ο θάνατος, η αμαρτία καί ο διάβολος. Απογοήτευσε μέν τούς ανθρώπους πού είχαν άλλες προσδοκίες, όπως φαίνεται στόν λόγο τών Μαθητών, μετά τήν Σταύρωση τού Χριστού: «ημείς δέ ηλπίζομεν ότι αυτός εστιν ο μέλλων λυτρούσθαι τόν Ισραήλ» (Λουκ. κδ', 21), αλλά έκανε ένα μεγάλο, διαχρονικό καί παγκόσμιο έργο, πού παραμένει στούς αιώνες.

Η ποικιλόμορφη κρίση

Πολλοί σύγχρονοι εξακολουθούν νά επιμένουν ότι η κρίση είναι μόνον οικονομική, καί γι' αυτό περικόπτονται οι μισθοί τών εργαζομένων, κυρίως στόν δημόσιο τομέα, αλλά αυτό επεκτείνεται καί στόν ιδιωτικό τομέα μερικοί προσπαθούν νά δούν τό θέμα ευρύτερα καί νά αναλύσουν ότι η κρίση είναι κοινωνική, ότι ευθύνεται η κοινωνία καί τελικά καί ο λαός πού επιλέγει τόν τρόπο διαβίωσής του, καί μέ τόν τρόπο αυτό υπάρχει χάσμα μεταξύ τού υψηλού βιοτικού επιπέδου, μέ τό οποίο θέλει νά ζή καί τής παραγωγής, αφού η πλειονότητα τών ανθρώπων θέλουν υψηλό μισθό, λίγη εργασία καί πολλή ευδαιμονιστική ζωή άλλοι προχωρούν καί ανάγουν τήν κρίση στήν Ευρωπαϊκή Ένωση, αφού διάφοροι παράγοντες επιδιώκουν αλλαγές καί διαφοροποιήσεις στόν ευρωπαϊκό χώρο υπάρχουν καί άλλοι πού βλέπουν μιά ευρύτερη «κοινωνικοπολιτική αποδόμηση» τών Βαλκανίων καί τής Μέσης Ανατολής, αφού η Ελλάδα θεωρείται ως «ανωμαλία» καί στίς δύο περιπτώσεις, επειδή ως Ορθόδοξη χώρα δέν συντονίζεται μέ τούς δυτικούς καί μουσουλμανικούς ρυθμούς.

Δέν υπάρχει αμφιβολία ότι όλα αυτά ή τά επί μέρους ζητήματα ισχύουν, είναι αντικείμενο επεξεργασίας διαφόρων «δεξαμενών σκέψεως» τού δυτικού κόσμου καί έχουν κατά διαφόρους τρόπους σχέσεις μέ τό πρόβλημα πού αντιμετωπίζει η Πατρίδα μας. Όμως μέ κανέναν τρόπο δέν μπορεί κανείς νά αμνηστεύση τήν αβελτηρία τών πολιτικών μας ηγετών, αλλά καί τήν τάση τού λαού γιά ευμάρεια καί ευδαιμονία. Καί φυσικά κανείς δέν μπορεί νά διαχωρίση τήν οικονομική κρίση από τήν γενικότερη κοινωνική, οικογενειακή, πολιτική καί πνευματική κρίση. Στό βάθος τά προβλήματα είναι πνευματικά καί από εκεί απορρέουν όλα τά άλλα προβλήματα. Ο σύγχρονος άνθρωπος πάσχει καί υποφέρει από νόημα ζωής.

Έτσι, η έλλειψη νοηματοδότησης τού ανθρώπινου βίου επιφέρει πολλά προβλήματα καί δημιουργεί μεγάλες κρίσεις. Η απουσία νοήματος γιά τήν ζωή δημιουργεί στόν άνθρωπο τήν ανάγκη νά τήν γεμίση μέ άλλες ανάγκες καί νά δημιουργή τήν

ψευδαίσθηση τής πληρότητας. Τό ερώτημα πού έθεσε ο Ντοστογιέφκυ «ευτυχία ή ελευθερία» είναι επίκαιρο καί στήν εποχή μας. Πολλοί συνάνθρωποί μας επιδιώκουν τήν ευτυχία-ευδαιμονία, ακόμη καί μέ τό κόστος τής προσωπικής τους ελευθερίας. Αντίθετα, άν ο άνθρωπος αποκτήση τήν προσωπική του ελευθερία, ως ελευθέρωση από τήν εξάρτηση στά αισθητά καί τίς αισθήσεις, τότε έχει εσωτερική πληρότητα.

Η «θεολογία τής κρίσης»

Αντιμετωπίζοντας τό θέμα τής σύγχρονης κρίσης από πνευματικής- θεολογικής πλευράς, δέν μπορούμε νά αγνοήσουμε τήν σημασία πού έδωσε ο Χριστός στήν έννοια τής κρίσεως.

Ο Χριστός λίγο πρίν τό Πάθος Του είπε στούς Μαθητές Του: «Νύν κρίσις εστί τού κόσμου τούτου, νύν ο άρχων τού κόσμου τούτου εκβληθήσεται έξω καγώ εάν υψωθώ εκ τής γής, πάντας ελκύσω πρός εμαυτόν» (Ιω. ιβ', 31-32). Στό χωρίο αυτό φαίνεται καθαρά ότι κρίση είναι ο Σταυρός τού Χριστού, διά τού οποίου νικάται ο άρχων τού κόσμου τούτου, ο διάβολος, πού είναι ο άρχων τής κακίας, τής αμαρτίας καί τών παθών, καί διά τού Σταυρού ο Χριστός θά ελκύση αυτούς πού πιστεύουν σέ Αυτόν.

Στό χωρίο αυτό η εικόνα τής κρίσεως λαμβάνεται από τά δικαστήρια. Εκεί γίνεται διεξοδικά η διαδικασία καί εκδίδεται η απόφαση. Πρόκειται στήν πραγματικότητα γιά τό ότι ο διάβολος κυβερνούσε μέχρι τότε τόν κόσμο διά τού θανάτου, αλλά μέ τόν σταυρικό θάνατο τού Χριστού αυτός ο τύραννος θά εκδιωχθή έξω, θά τιμωρηθή. Έτσι, νικήθηκε ο θάνατος πού είναι ο μεγαλύτερος τύραννος τών ανθρώπων καί μέ τήν εν Χριστώ ζωή υπερβαίνεται ο φόβος τού θανάτου.

Σέ άλλο σημείο τής διδασκαλίας Του ο Χριστός, στήν αρχή τής επιγείου δράσεώς Του, ομίλησε γιά τήν κρίση καί έδωσε τήν πραγματική της διάσταση: «Αύτη δέ εστιν η κρίσις, ότι τό φώς ελήλυθεν εις τόν κόσμον, καί ηγάπησαν οι άνθρωποι μάλλον τό σκότος ή τό φώς, ήν γάρ πονηρά αυτών τά έργα» (Ιω. γ' 19). Η παρουσία τού Χριστού στόν κόσμο είναι ένα πραγματικό σημείο τής κρίσεως, αφού κρίνονται οι άνθρωποι κατά πόσον αγαπούν τό φώς ή δέν αντέχουν τό φώς, επειδή αγαπούν νά κινούνται μέσα στό σκοτάδι τών πονηρών έργων. Ο Χριστός είναι τό σημείο τής κρίσεως πού ξεχωρίζει αυτούς πού δέχονται τό φώς ή τό απορρίπτουν.

Έτσι, η Εκκλησία πού είναι τό Σώμα τού Χριστού είναι ένα σημείο γιά τούς

ανθρώπους, ανά τούς αιώνας. Άλλοι τήν δέχονται, ζούν μέσα σέ αυτήν καί λαμπρύνονται, δοξάζονται, καί άλλοι ζούν έξω από αυτήν καί κυριαρχούνται από τήν έλλειψη νοήματος γιά τήν ζωή, ζούν χωρίς σκοπό καί προορισμό. Όσοι ζούν πραγματικά μέσα στήν Εκκλησία έχουν ως κέντρο τής ζωής τους τόν Χριστό. Ο Απόστολος Παύλος σαφώς γράφει: «ημών γάρ τό πολίτευμα εν ουρανοίς υπάρχει» (Φιλιπ. γ', 20).

Βεβαίως, ως Χριστιανοί σεβόμαστε τό κάθε πολίτευμα στό οποίο ζούμε, αλλά η ζωή μας προσδιορίζεται από τό ουράνιο πολίτευμα καί τούς πνευματικούς νόμους πού τό διαπνέουν. Γι' αυτό καί οι Χριστιανοί μπορούν νά ζούν σέ οποιαδήποτε Πατρίδα, μέ τίς οποιεσδήποτε κοινωνικές συνθήκες καί πολιτικές επιλογές, αλλά εμφορούνται από τό εκκλησιαστικό πολίτευμα καί αναδεικνύονται μάρτυρες καί ομολογητές τής πίστεως. Μερικές δέ φορές όπου επικρατεί πλήρης ελευθερία εκκοσμικεύεται η πίστη, ενώ σέ άλλες περιπτώσεις πού επικρατούν σκληρές κοινωνικές καί πολιτικές συνθήκες αναδεικνύονται μάρτυρες. Υπάρχουν δέ μέλη τής Εκκλησίας, όπως οι ερημίτες, πού αρνήθηκαν καί τό πιό δίκαιο πολίτευμα, καί άλλοι, όπως οι κατά Χριστόν σαλοί, πού ενέπαιξαν καί τήν καλύτερη κοινωνική ζωή πού αρνείται όμως τό βάθος τού προσώπου.

Στό σημείο αυτό πρέπει νά σχολιάσουμε τά σχετικά μέ τήν «θεολογία τής κρίσεως». Η φράση αυτή χρησιμοποιήθηκε τίς πρώτες δεκαετίες τού 20ού αιώνος στήν Ευρώπη γιά νά δηλωθή μιά κίνηση πού ήταν εναντίον τής εκκοσμικεύσεως τής διδασκαλίας τού Χριστού. Ο καθηγητής Μάριος Μπέγζος κάνει ανάλυση αυτής τής περιόδου, στήν οποία συναριθμούνται μεγάλες προσωπικότητες τού προτεσταντισμού τής Ευρώπης, όπως ο Μπάρτ, ο Μπρούννερ, ο Μπούλτμαν, ο Τίλλιχ καί ο Γκογκάρνεν.

Αυτή η κίνηση αναπτύχθηκε μετά τήν λήξη τού Α' Παγκοσμίου Πολέμου καί αναφερόταν στήν αναξιοπιστία τού «προτεσταντικού προτεσταντισμού» πού λειτούργησε φιλοπολεμικά στήν πολεμοχαρή Γερμανία τού Κάϊζερ. Έτσι, η «θεολογία τής κρίσεως» είναι μιά κίνηση πού δέν συμβιβάζεται μέ τόν εκκοσμικευμένο τρόπο ζωής, αλλά κρίνει τόν κόσμο καί τήν νοοτροπία πού επικρατεί, ασκεί κριτική στίς δυνάμεις τής ιστορίας καί λαμβάνει διαλεκτική στάση «απέναντι στήν πολιτική καί πολιτιστική πραγματικότητα» τής εποχής εκείνης. Γι' αυτό η κίνηση αυτή λέγεται καί «θεολογία τής κρίσεως» καί «διαλεκτική θεολογία».

Μέ άλλα λόγια αυτή η κίνηση τής «θεολογίας τής κρίσεως» ή τής «διαλεκτικής θεολογίας» θέλησε νά κρατήση τόν Χριστιανισμό τής Ευρώπης μακριά από τήν ταύτισή του μέ τό πολιτικό κατεστημένο τής εποχής εκείνης, είναι εναντίωση στόν φιλελευθερισμό τού Χάρνακ καί βεβαίως άσκησε κριτική στήν χρησιμοποίηση τού Χριστιανισμού γιά πολιτικούς καί κοινωνικούς σκοπούς.

Αυτά πού συνέβησαν στήν προστεσταντική Δύση τόν περασμένο αιώνα δέν ισχύουν απόλυτα στήν Ορθόδοξη Εκκλησία, αλλ' όμως θά πρέπει νά λάβουμε τό κεντρικό μήνυμα αυτού τού γεγονότος, ότι δηλαδή ο Χριστιανισμός δέν μπορεί νά ταυτίζεται μέ τά συστήματα τού αιώνος τούτου, έχει άλλους σκοπούς καί προτεραιότητες. Ο Χριστιανισμός δέν μπορεί νά ζή μέ τήν ευδαιμονία καί τήν κοινωνική καταξίωση, δέν μπορεί νά ταυτίζεται μέ τό ποικιλόμορφο πολιτικό καί κοινωνικό κατεστημένο, δέν μπορεί νά εκκοσμικεύεται από τήν νοοτροπία τού κόσμου τούτου, δέν μπορεί νά συσχηματίζεται μέ τίς πολιτικές, κομματικές δραστηριότητες τών διαφόρων ομάδων. Όταν κανείς θέλη νά τηρήση τό Ευαγγέλιο τού Χριστού, τότε θά πρέπει νά ζή ασκητικά καί όχι ευδαιμονιστικά, πρέπει νά ζή εσχατολογικά καί όχι εγκοσμιοκρατικά, πού σημαίνει ότι πρέπει νά βλέπη τό «άνω πολίτευμα» καί νά προσαρμόζεται από τώρα μέ τό πνεύμα του καί όχι νά αποβλέπη στόν ευδαιμονιστικό τρόπο ζωής. Βεβαίως, δέν αρνούμαστε τόν κόσμο αυτόν, τήν Πατρίδα, τήν κοινωνία καί τόν τρόπο ζωής σέ συγκεκριμένες κοινωνικές συνθήκες, αλλά δέν αλλοτριωνόμαστε από αυτές, γιατί ξέρουμε ότι άλλος είναι ο σκοπός μας καί ο προορισμός μας.

Πάντως η κρίση πού διέρχεται η Πατρίδα μας αυτόν τόν καιρό είναι καί θεολογική, αφού πολλοί Χριστιανοί ζούν κοσμική ζωή, έχουν αποδεσμευθή από τήν άσκηση καί συμπεριφέρονται αντίθετα απ' όσα εντέλλεται ο Χριστός καί η Εκκλησία.

Οι τρείς πειρασμοί τού συγχρόνου ανθρώπου

Ο άνθρωπος δέχεται πολλούς πειρασμούς στήν ζωή του σέ όλα τά επίπεδα, τό διανοητικό, τό συναισθηματικό καί τό θυμικό. Η πνευματική ωριμότητα τού ανθρώπου έγκειται στόν τρόπο μέ τόν οποίο αντιμετωπίζει κάθε πειρασμό. Καί ο Χριστός δέχθηκε κατά τήν ανθρώπινη φύση Του πειρασμούς, όταν ήταν στήν έρημο, όπως τό περιγράφει ο Ευαγγελιστής Ματθαίος. Οι Πατέρες ερμήνευσαν τούς πειρασμούς πού δέχεται κάθε Χριστιανός στήν ζωή του μέσα από τούς πειρασμούς τού Χριστού.

Ο Χριστός μετά τήν Βάπτισή Του πήγε στήν έρημο, στό Σαραντάρειο Όρος καί εκεί ζούσε μέ νηστεία καί προσευχή, αφού είχε καί τέλεια ανθρώπινη φύση. Στό τέλος τών σαράντα ημερών εμφανίσθηκε ο διάβολος καί τόν πείραξε. Οι Πατέρες είδαν τό γεγονός αυτό μέσα καί από τήν περίπτωση τού Αδάμ. Ο Αδάμ στόν Παράδεισο προκλήθηκε νά φάγη από τόν απηγορευμένο καρπό καί εκείνος έπεσε σέ αυτήν τήν

παγίδα μέ φοβερές συνέπειες γιά όλο τό ανθρώπινο γένος. Ο Νέος όμως Αδάμ, ο Χριστός, αντιμετώπισε νικηφόρα αυτούς τόν πειρασμούς καί διόρθωσε τό λάθος τού πρώτου Αδάμ.

Διαβάζοντας τό κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο μπορούμε νά δούμε αυτούς τούς **τρείς πειρασμούς τού Χριστού**. Ο **πρώτος** αναφερόταν στό νά κάνη ο Χριστός τό θαύμα καί νά μετατρέψη τούς λίθους σέ άρτο, ώστε νά ικανοποιήση τήν πείνα του. Ο Χριστός απάντησε ότι ο άνθρωπος δέν θά ζήση μόνον μέ άρτο, αλλά καί μέ τό ρήμα πού εκπορεύεται από τόν Θεό, δηλαδή μέ τήν εφαρμογή τών εντολών τού Θεού. Ο **δεύτερος** πειρασμός αναφερόταν στήν παρότρυνση τού διαβόλου στόν Χριστό νά πέση από τό πτερύγιο τού Ναού καί τότε θά τόν προστατεύσουν οι άγγελοι τούς οποίους θά στείλη ο Θεός. Ο Χριστός απάντησε ότι δέν πρέπει κανείς νά εκθέτη σέ κίνδυνο τό εαυτό του, γιατί έτσι εκπειράζει τόν Θεό. Ο **τρίτος** πειρασμός αναφερόταν στό νά προσκυνήση ο Χριστός τόν διάβολο καί εκείνος θά τού δώση όλες τίς βασιλείες τού κόσμου καί τήν δόξα τους. Ο Χριστός ομίλησε επιτιμητικά στόν διάβολο καί τόν διέταξε νά φύγη, γιατί μόνον στόν Θεό πρέπει κανείς νά αποδίδη τήν προσκύνηση καί τήν λατρεία του (Ματθ. δ', 1-10).

Οι Πατέρες τής Εκκλησίας, ερμηνεύοντας αυτούς τούς πειρασμούς τού Χριστού πού ήταν οι ίδιοι μέ εκείνους πού αντιμετώπισε καί ο Αδάμ στόν Παράδεισο, λέγουν ότι σχετίζονται μέ τά πάθη τού τριμερούς τής ψυχής τού ανθρώπου. Ο πρώτος πειρασμός, τό νά μετατρέψη τούς λίθους σέ ψωμί, αναφέρεται στό πάθος τής φιληδονίας, ο δεύτερος, τό νά πέση από τό πτερύγιο τού Ναού, αναφέρεται στό πάθος τής φιλοδοξίας, καί ο τρίτος πειρασμός, τό νά αποκτήση μέ οποιοδήποτε τίμημα τίς βασιλείες καί τήν δόξα τού κόσμου, αναφέρεται στό πάθος τής φιλαργυρίας. Καί όπως ο Χριστός αντιμετώπισε νικηφόρα τούς πειρασμούς αυτούς, έτσι καί ο άνθρωπος μπορεί νά τούς αντιμετωπίση, μέ τήν δύναμη τού Χριστού, διά τής παρθενίας (μοναχοί) καί σωφροσύνης (έγγαμοι), διά τής ακτημοσύνης (μοναχοί) καί κοινοχρησίας (έγγαμοι) καί διά τής υπακοής μόνον στόν Θεό.

Εξετάζοντας τήν σύγχρονη οικονομική κρίση μέσα από τό παράδειγμα αυτό, μπορούμε νά παρατηρήσουμε ότι τό υπόβαθρό της είναι ότι ο σύγχρονος άνθρωπος υπόκειται στούς τρείς πειρασμούς, οι οποίοι σήμερα εκφράζονται μέσα από τήν νοοτροπία καί τίς δομές τής σύγχρονης ζωής πού κυριαρχούν στήν εκκοσμικευμένη κοινωνία μας.

Ο σύγχρονος άνθρωπος θέλει νά μετατρέπη τούς λίθους, τά αντικείμενα, τό φυσικό περιβάλλον, καθώς επίσης καί όλα τά δομικά στοιχεία τής ζωής του, ακόμη καί τά κύτταρα καί τά γονίδια, σέ χρυσό, σέ τροφή, σέ αγαθά γιά τήν σωματική του απόλαυση. Τό ενδιαφέρον του είναι νά ζή ευδαιμονιστικά καί νά παρατείνη όσο μπορεί περισσότερο τήν βιολογική του ζωή. Επίσης, ο σύγχρονος άνθρωπος

ενδιαφέρεται κυρίως γιά όσα φαίνονται καί προκαλούν τήν προσοχή του, ενδιαφέρεται γιά τό φαίνεσθαι, επιθυμεί τήν κοινωνική προβολή, τήν ανάδειξή του στήν κοινωνία, μέ οποιοδήποτε τρόπο. Ακόμη, ο σύγχρονος άνθρωπος επιδιώκει τήν κατάκτηση τής ποικιλόμορφης εξουσίας, μέ οποιοδήποτε τρόπο, γιά νά κυβερνά τόν κόσμο καί τίς κοινωνικές ομάδες. Όλα αυτά διαπνέονται από τήν φιληδονία, τήν φιλοδοξία καί τήν φιλοκτημοσύνη. Δέν βλέπει ο άνθρωπος τήν εσωτερική διάσταση τών πραγμάτων, δέν τόν απασχολούν τά υπαρξιακά προβλήματα, τό νόημα τής ζωής.

Άν προσέξουμε επισταμένως θά διαπιστώσουμε ότι όλη αυτή η προβληματική τών τριών πειρασμών στούς οποίους υπόκειται ο σύγχρονος άνθρωπος είναι τά κοινωνικά, ψυχολογικά καί ιδεολογικά συστήματα, όπως τού καπιταλισμού (προτεραιότητα στήν ύλη), τού φροϋδισμού (προτεραιότητα στήν ηδονή) καί τής ιδεοκρατίας (κυριαρχία τής αυτονομημένης λογικής). Οπότε, τά αίτια τής οικονομικής κρίσης δέν είναι μονοδιάστατα, δέν είναι αποκλειστικώς οικονομικά, δέν προέρχονται από μερικές εξωτερικές δυνάμεις, αλλά είναι στήν πραγματικότητα πνευματικά καί στήν βάση τους θεολογικά. Όποιος δέν μπορεί νά δή αυτήν τήν πραγματικότητα έχει μιά υπαρξιακή αναπηρία καί δέν μπορεί νά βρή λύσεις γιά τήν υπέρβασή τους.

Βεβαίως, οι πολιτικοί πρέπει νά κάνουν τήν αυτοκριτική τους, καί μερικοί τό έχουν κάνει ήδη μέ πολύ δυνατό καί όχι υποκριτικό τρόπο, καθώς επίσης νά αποδώσουν τίς ευθύνες σέ αυτούς πού ώθησαν τήν κοινωνία πρός τήν ευδαιμονία καί τήν ευμάρεια, αλλά καί σέ όσους εκμεταλλεύθηκαν αυτήν τήν νοοτροπία καί ενήργησαν σέ βάρος τού λαού, αφού δημιούργησαν ανεργία, απόγνωση, φτώχεια. Αλλά άν δέν δούμε τά πραγματικά αίτια τής κρίσεως, τότε δέν θεραπεύεται, αλλά θά επανέρχεται συχνά στήν επικαιρότητα.

Παγκόσμια κρίση

Η κρίση δέν είναι σύγχρονη ούτε ελλαδική, αλλά είναι παγκόσμια. Δέν είναι οικονομική κρίση, αλλά πνευματική. Ως άνθρωποι ζούμε συνεχώς μέσα σέ κρίσιμες στιγμές καί τό θέμα είναι πώς τίς αντιμετωπίζουμε. Δέν είμαστε μονοφυσίτες, γι' αυτό βλέπουμε καί τά οικονομικά καί κοινωνικά ζητήματα καί η Εκκλησία προσπαθεί κάθε φορά νά τά αντιμετωπίση. Όλο τό φιλανθρωπικό καί προνοιακό έργο τής Εκκλησίας αναφέρεται καί στό θέμα αυτό. Η Εκκλησία αγαπά τόν άνθρωπο καί ενδιαφέρεται καί γιά τήν πνευματική του ωρίμανση, αλλά καί τίς οικονομικές του ανάγκες. Κυρίως όμως βοηθά τόν άνθρωπο νά αντιμετωπίση τά προβλήματα μέ πνευματικό τρόπο, νά ζή μέ εσωτερική πληρότητα, μέ λιτότητα, μέ αγάπη γιά τόν άνθρωπο, μέ θυσία καί προσφορά, μέ τήν ενατένιση πρός τήν αιώνια ζωή.

Οι υπαρξιστές φιλόσοφοι, πράγμα πού κάνουν μέ πληρότητα οι Πατέρες τής Εκκλησίας, δίνουν προτεραιότητα στόν εσωτερικό κόσμο τού ανθρώπου. Ο

Χάϊντεγκερ, γιά παράδειγμα, κάνει λόγο γιά τόν «καθημερινό τρόπο ζωής» καί τόν «οντολογικό τρόπο ζωής». Η καθημερινή μας ζωή διέπεται από τίς φροντίδες τής συντηρήσεώς μας στήν ζωή, τήν ικανονοποίηση τών κοινωνικών πραγμάτων, τήν εκπλήρωση τών προσδοκιών, αλλά όταν βρεθούμε σέ ένα οριακό σημείο, λόγω μιάς κρίσης, μιάς αρρώστιας, τότε ερχόμαστε αντιμέτωποι μέ τόν οντολογικό τρόπο ζωής. Τότε, λυπόμαστε γιατί στήν ζωή μας ασχοληθήκαμε μέ λεπτομερειακά ζητήματα καί όχι μέ τά πιό ουσιώδη τού ανθρώπινου βίου.

Οι οικονομικές, πολιτικές, κοινωνικές καί παγκόσμιες κρίσεις έρχονται καί παρέρχονται. Η ιστορία είναι γεμάτη από τέτοιες καταστάσεις. Τό ερώτημα είναι πώς μπορούμε νά ξεπεράσουμε τίς εσωτερικές πνευματικές κρίσεις, πού προκαλούν προσωπικές τραγωδίες μέ κοινωνικές συνέπειες.

(Δημοσιεύεται στό Περιοδικό τής Ιεράς Μητροπόλεως Πειραιώς "Πειραϊκή Εκκλησία")

(Πηγή ηλ. κειμένου: "ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ" Μάιος 2010)

Διαβάστε περισσότερα άρθρα του σεβασμιωτάτου πατώντας εδώ